

การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร

**Acknowledgement of the Persons with Disparity of their Rights According
to Article 20 of the Act of Empowerment of the Persons with Disparity**

B.E. 2550 : A case study of Phichit Province

อัจฉรา ฉัตรแก้ว และ โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Atchara Chatkaew and Chot Bodeerat

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding author, E-mail: Atchara_poo@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การค้นคว้าในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการ และ 3) ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการ จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.865 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ ทดสอบค่า t-test และการทดสอบค่า F-test วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One Way ANOVA ส่วน คำถามปลายเปิด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลเปรียบเทียบ พบว่า ผู้พิการที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านอื่นไม่แตกต่างกัน 3) ผลการปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิตนเอง และยังไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา ข้อเสนอแนะ พบว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน ต้องให้

* วันที่รับบทความ: 19 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 7 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัข เพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขในการนำทาง

คำสำคัญ: การรับรู้สิทธิคนพิการ; พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

Abstracts

The objectives of this research are 1) level of awareness of the rights of persons with disabilities, 2) comparison of personal factors with the perception of rights of persons with disabilities, and 3) problems, obstacles and recommendations for the recognition of the rights of persons with disabilities under Section 20 of the Act. Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities 2550 : A Case Study in Phichit Province It is a quantitative research. The sample consisted of 393 persons with disabilities. The tool used in the study was a questionnaire with questionnaire consistency between 0.5-1.0 and questionnaire confidence value of 0.865. The statistics used for data analysis were frequency distribution. Percentage, mean, standard deviation And t-test and F-test. One-way ANOVA analysis of variance. Open-ended questions. Using content analysis technique (Content Analysis Technique) in context, presenting in an arrangement of tables. The results of the research were as follows: 1) the recognition of the rights of persons with disabilities under Section 20 of the Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities Act, B.E. The overall results were at the moderate level. 2) The comparative results showed that people with disabilities with different incomes had opinions on the perception of the rights of persons with disabilities under Section 20 of the Promotion and Development of the Quality of Life of Persons with Disabilities Act B.E. 2550 : The case study in Phichit Province showed statistically significant difference at 0.05 level while other factors were not different. 3) Results of problems, obstacles and recommendations showed that persons with disabilities did not fully realize their rights. And do not know their rights And still being exploited In addition, there is no center to support dog training to guide the visually impaired. Suggestions found that the government and related agencies should encourage local government organizations to proactively publicize their approach to people with disabilities at home. Must focus on Support and encourage people with disabilities to be treated equally. And should establish a dog training center to make the visually impaired people happy in navigation.

Keywords: Acknowledgement of the persons with disparity; Act of Empowerment of the Persons with Disparity

บทนำ

ปัจจุบันความพิการสามารถเกิดได้กับเกือบทุกครอบครัวอันเนื่องจากความเสื่อมทางร่างกายในผู้สูงอายุ ความเจ็บป่วยในผู้สูงอายุบางประเภทส่งผลให้เกิดความพิการ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจึงควรมีการวางกลยุทธ์อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มองถึงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคตอย่างไรก็ตามจุดเริ่มต้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการคือการรับรู้ถึงสิทธิและสวัสดิการคนพิการของรัฐถือเป็นขั้นแรก เพื่อเข้าสู่

ระบบสิทธิคนพิการทั้งในด้านการแพทย์ ผู้ช่วยเหลือคนพิการ การศึกษา การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย เบี้ยความพิการและการประกอบอาชีพ เป็นต้น แม้ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิคนพิการอย่างต่อเนื่อง แต่ระดับการรับรู้ถึงสิทธิต่างๆ (สุกานดา ปัญญาโณม, 2553 : 23)

ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีคนพิการ 2,015,385 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.05 ของคนทั้งประเทศ) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุร้อยละ 50 เป็นคนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มากกว่าร้อยละ 50 เป็นความพิการประเภทการเคลื่อนไหวและการได้ยิน จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นสัดส่วนผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มขึ้นส่งผลต่อเนื่องสู่จำนวนคนพิการที่จะมีแนวโน้มจากผู้สูงอายุกลายเป็นคนพิการมีมากขึ้น เนื่องจากโรคจากความเสื่อมสภาพทางร่างกายที่ส่งผลให้เกิดความพิการและสาเหตุอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายกับประเทศไทยในทศวรรษหน้า จากข้อมูลสถิติแห่งชาติ คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุถึงประมาณ มากกว่าร้อยละ 25 ในปี พ.ศ. 2573 ย่อมส่งผลให้มีคนพิการในสัดส่วนมากกว่าปัจจุบัน ในขณะที่อัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การมีอัตราผู้สูงอายุและคนพิการที่สูงจะส่งผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขไทย การลดผลกระทบต่อระบบสาธารณสุขไทย โดยการให้คนพิการรับรู้และเข้าถึงสิทธิคนพิการที่มีอยู่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดูแลตนเองได้ และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2563 : ออนไลน์)

เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นได้กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการ เพื่อไม่ให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยมีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มีภารกิจในการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมสิทธิคนพิการ อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกับทุกคนในสังคม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 อาทิมตรา 19 กำหนดให้คนพิการเข้าถึงสิทธิตามกฎหมาย โดยการลงทะเบียนเพื่อขอมีบัตรประจำตัวคนพิการมาตรา 20 กำหนดให้คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ และความช่วยเหลือจากรัฐ เช่น การรักษาพยาบาลฟรี การศึกษาฟรี เบี้ยความพิการ ผู้ช่วยคนพิการ ล่ามภาษามือ การปรับสภาพที่อยู่อาศัย และการช่วยเหลือทางกฎหมายมาตรา 20/2 ให้องค์กรด้านคนพิการหรือองค์กรอื่นใดที่ให้บริการแก่คนพิการ ได้รับการรับรององค์กรมาตรฐานจากคณะกรรมการ เช่น การมอบโล่องค์กรมาตรฐานด้านคนพิการ มาตรา 20/3, 20/4 การจัดตั้งศูนย์บริการคนพิการ และมีหน้าที่จัดบริการ ให้การช่วยเหลือเงิน อุปกรณ์ และคำปรึกษาแนะนำ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมาตรา 24, 25 กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อให้คนพิการได้กู้ยืมเงินประกอบอาชีพ โดยไม่เสียดอกเบี้ยมาตรา 33, 34, 35 การจ้างงานในสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐ โดยกำหนดสัดส่วนคนพิการ 1 ต่อลูกจ้างไม่พิการ 100 คน กรณีไม่จ้างงานคนพิการให้จ่ายเงินเข้ากองทุน หรือการจัดบริการอื่นๆ ในลักษณะการส่งเสริมอาชีพคนพิการ แทนการจ้างงานคน

พิจารณาตรา 22 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องใดมีหน้าที่ให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามอำนาจหน้าที่ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการรับรู้สิทธิตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ พ.ศ. 2550 ของคนพิการในเขตจังหวัดพิจิตรถึงปัญหา อุปสรรค หรือเหตุอันใดที่ทำให้ไม่สามารถรับรู้ถึงสิทธิของคนพิการเพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปพิจารณาปรับปรุงรวมทั้งเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการรับรู้ถึงสิทธิของคนพิการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัย “การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวินิจฉัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ คนพิการที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดพิจิตร จำนวน 22,247 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ คนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการและอาศัยอยู่ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 393 คน ในกรณีที่ผู้พิการไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยถามผู้ดูแลผู้พิการ ที่ได้จากการแทนค่าในสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทความพิการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 10 ด้าน คือ 1. ด้านการแพทย์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้าน

ประกอบอาชีพและการมีงานทำ 4. ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม 5. ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ 6. ด้านข้อมูลข่าวสาร 7. บริการล่ามภาษามือ 8. สิทธิสัตว์นำทาง 9. ด้านเบี้ยความพิการ และ 10. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ของแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ระหว่าง 0.5-1.0 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.865 ตอนที่ 3 ข้อมูลคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยต่อนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปสำรวจกับคนพิการที่มีบัตรประจำตัวคนพิการและอาศัยอยู่ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 393 คน ชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติและผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทความพิการ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ทั้งหมด 10 ด้าน คือ 1. ด้านการแพทย์ 2. ด้านการศึกษา 3. ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ 4. ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม 5. ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ 6. ด้านข้อมูลข่าวสาร 7. บริการล่ามภาษามือ 8. สิทธิสัตว์นำทาง 9. ด้านเบี้ยความพิการ และ 10. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

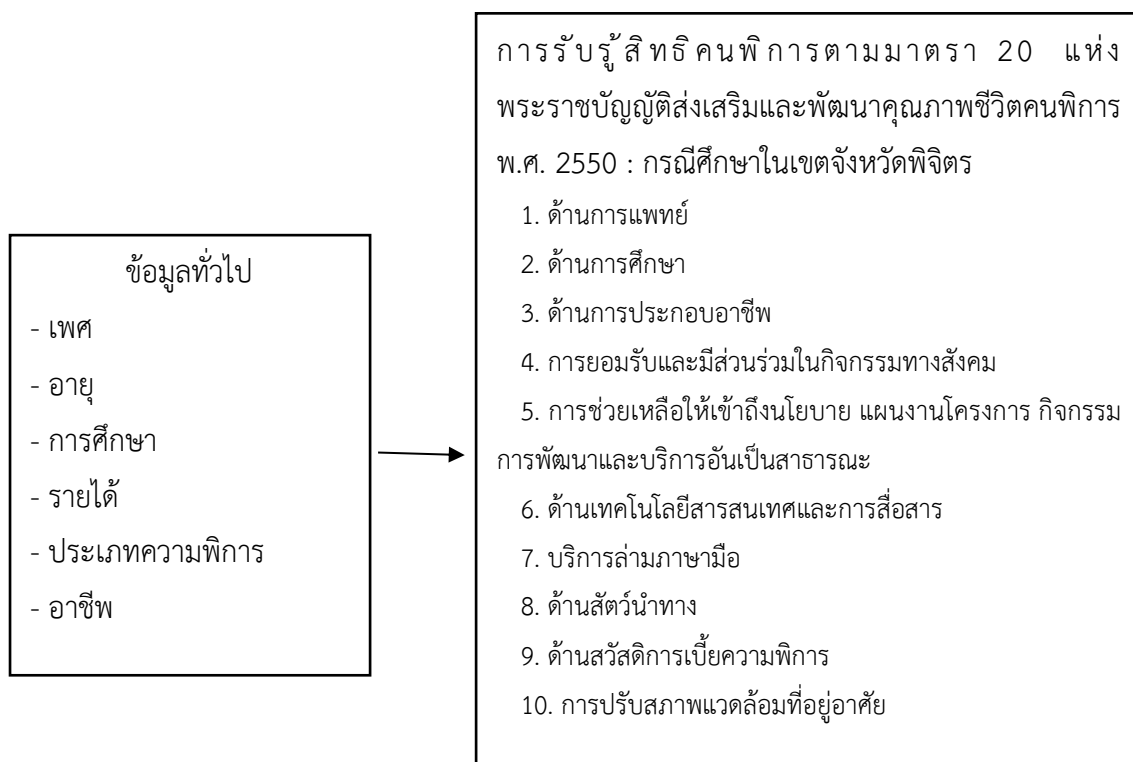
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และประเภทความพิการ โดยใช้สถิติ คือ การทดสอบค่า t-test แบบ Two-Independent Sample Test และสถิติทดสอบค่า F-Test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) จากการทดสอบรายคู่ (Least Significant Difference : LSD.)

ตอนที่ 4 ข้อมูลคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงเรื่องการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตรโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร	ระดับการรับรู้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการแพทย์	4.31	0.483	มาก
2. ด้านการศึกษา	3.21	0.751	ปานกลาง
3. ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ	3.38	0.601	ปานกลาง
4. ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	3.21	0.332	ปานกลาง
5. ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ	3.68	0.449	มาก
6. ด้านข้อมูลข่าวสาร	1.82	0.305	น้อย
7. ด้านบริการล่ามภาษามือ	1.58	0.423	น้อย
8. ด้านสิทธิสัตว์นำทาง	1.52	0.308	น้อย
9. ด้านเบี้ยความพิการ	3.48	0.599	ปานกลาง
10. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย	1.64	0.383	น้อย
ภาพรวม	2.78	0.182	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$, S.D.= 0.182) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแพทย์ ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศึกษา ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และด้านเบี้ยความพิการ

อยู่ในระดับปานกลาง และด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านบริการล่ามภาษามือ ด้านสิทธิสัตว์นำทางและด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย อยู่ในระบับน้อย

2. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ตารางที่ 2 ผลสรุปการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550

ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	0.406	-	0.685	-	✓
อายุ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	1.889	0.131	-	✓
การศึกษา	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	1.644	0.179	-	✓
อาชีพ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	0.807	0.545	-	✓
รายได้	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	3.770*	0.024	✓	-
ประเภท ความพิการ	การรับรู้สิทธิของคนพิการ ตามมาตรา 20	-	0.868	0.519	-	✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้พิการที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประเภทความพิการ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้พิการที่มีรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ตารางที่ 3 สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (f)
ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิเท่าที่ควร และยังไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ	- ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน - ต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	89
ยังไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา	- ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัขเพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขนำทาง	36

จากตารางที่ 3 ในด้านปัญหา อุปสรรค พบว่า ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิเท่าที่ควร และยังไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งยังไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา ในด้านข้อเสนอแนะ พบว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน ต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัขเพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขนำทาง

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พบว่า การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.78$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแพทย์ ด้านการช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม การพัฒนา และบริการอันเป็นสาธารณะ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการศึกษา ด้านประกอบอาชีพและการมีงานทำ ด้านการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และด้านเบี้ยความพิการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านบริการล่ามภาษามือ ด้านสิทธิสัตว์นำทางและด้านการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย อยู่ในระดับน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา บุญคง (2551 : 24) กล่าวว่า คนพิการในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานมากนัก มีเพียงส่วนน้อยที่ได้รับ

การศึกษาในระดับปริญญา ในขณะที่คนพิการส่วนใหญ่ขาดวุฒิการศึกษาทางสายสามัญและบางส่วนไม่ได้เรียนหนังสือ ทำให้คุณสมบัติของคนพิการไม่ตรงตามที่นายจ้างกำหนด แม้จะได้รับการฝึกอาชีพแล้ว แต่ก็ทำให้นายจ้างไม่อาจรับคนพิการเข้าทำงานได้ถึงแม้มีความต้องการจะรับและเห็นถึงความสามารถก็ตาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของภคชล มัจฉา (2554 : 13) กล่าวว่า โดยภาพรวมผู้พิการมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการในการเข้าถึงบริการของรัฐถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 88.37 โดยมีความรู้ความเข้าใจถูกต้องมากที่สุด คือ ด้านสังคมและสวัสดิการเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 92.31 และผู้พิการมีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้อง มากที่สุด คือ ด้านการศึกษาร้อยละ 18.22 2. ความต้องการและปัญหาของคนพิการที่มีต่อการให้บริการด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เช่นนี้อาจเป็นเพราะคนพิการที่มีอุปสรรคและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือในการเดินทาง รวมทั้งผู้พิการไม่ค่อยทราบสิทธิของตนเอง

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550พบว่า ผู้พิการที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และประเภทความพิการ ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนผู้พิการที่มีรายได้ ที่แตกต่างกันส่งผลต่อการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญารัตน์ กิตติพัฒนธโนโชติ (2554 : 45) ศึกษาการรับรู้ของผู้ดูแลคนพิการเกี่ยวกับสิทธิคนพิการและสิทธิผู้ดูแลคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างในภาพรวมพบว่า อาชีพและประเภทคนพิการที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิคนพิการแตกต่างกัน ความสัมพันธ์กับคนพิการและประเภทคนพิการที่ดูแลแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิผู้ดูแลคนพิการแตกต่างกัน ส่วนการศึกษา อาชีพ และความสัมพันธ์กับคนพิการที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิคนพิการและสิทธิผู้ดูแลคนพิการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแต้มพงศ์ ศรีทอง (2554 : 42) ศึกษาเรื่องการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการทางสายตาตามมาตรา 20 พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี อายุ อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการแพทย์ ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านสวัสดิการสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการรับรู้สิทธิคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พบว่า ในด้านปัญหา อุปสรรค พบว่า ผู้พิการยังรับรู้สิทธิได้ไม่ทั่วถึง และไม่ทราบสิทธิเท่าที่ควร และยังถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งไม่มีศูนย์สนับสนุนการฝึกสุนัขเพื่อนำทางให้ผู้พิการทางสายตา ในด้านข้อเสนอแนะ พบว่า ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาสัมพันธ์เชิงรุกเข้าพบผู้พิการถึงบ้าน ต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมกับผู้พิการให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน และควรจัดตั้งศูนย์การฝึกสุนัขเพื่อให้ผู้พิการทางสายตามีสุนัขในการนำทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรา เจริญทวีโชค (2560 : 32) กล่าวว่าไว้ว่า ความคิดเห็นต่อลักษณะการจัดสวัสดิการคนพิการของสถานประกอบการ ด้านสวัสดิการตามที่กฎหมายกำหนดมากที่สุด ด้านปัญหาอุปสรรคในการทำงานของคนพิการ พบว่า มีปัญหาอุปสรรคจากปัจจัยภายในองค์กรมากที่สุด ส่วนการพัฒนาการจ้างงานคนพิการ พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

- 1) หน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคนพิการควรตระหนักให้มีความสำคัญกับพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ควรกระจายความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง เพราะยังมีคนพิการจำนวนมากยังไม่รับรู้สิทธิและไม่รับทราบช่องทางติดต่อขอรับสิทธิพิการได้
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้พิการได้รับสิทธิ และสวัสดิการที่ควรจะได้รับอย่างทั่วถึง โดยลงไปประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้พิการและญาติผู้พิการได้รับทราบสิทธิที่ควรจะได้รับ
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กรชุมชน ให้เป็นตัวแทนในการดูแลและคอยให้ความช่วยเหลือสำหรับผู้พิการในชุมชนของตนเอง
- 4) ภาครัฐควรผสมผสานการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชน เพื่อเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้พิการรับรู้สิทธิและมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางกาย ทางใจ และทางสังคม

5)หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบบัตรประจำตัวคนพิการ ควรบรรจุข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อคนพิการในบัตร เช่น การบรรจุหมายเลขสายด่วนคนพิการ ข้อมูลสิทธิคนพิการในรูปแบบ QR Code เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตจังหวัดพิจิตร” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ควรศึกษาสภาวะของผู้พิการต่อการได้รับสวัสดิการและสิทธิของผู้พิการต่อการบริหารจัดการของภาครัฐ

2) ควรศึกษาความต้องการของผู้พิการต่อการดำเนินชีวิต ในพื้นที่และในเขตจังหวัดอื่นๆ

3) ควรศึกษาการรับรู้สิทธิการรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการพ.ศ. 2550 โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มความพิการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แน่ชัด สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมและพัฒนาชีวิตคนพิการ. (2563). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการแบ่งตามภูมิภาคของประเทศ ไทย 2562-2563. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา : <http://dep.go.th/Content/View/4232/1>.

แต้มพงศ์ ศรีทอง. (2554). *การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกของคนพิการทางสายตา ตามมาตรา 20 พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภคชล มัจฉา. (2554). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานด้านการให้บริการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- ริญญารัตน์ กิตติพัฒน์ธนโชติ. (2554). *การรับรู้ของผู้ดูแลคนพิการเกี่ยวกับสิทธิคนพิการและสิทธิผู้ดูแลคนพิการ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วรษา เจริญทวีโชค. (2560). *แนวทางการพัฒนาการจ้างงานคนพิการในสถานประกอบ การกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกัญญา บุญคง. (2551). *แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการ ใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุกานดา ปัญญาโณม. (2553). *การรับรู้สิทธิคนพิการตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.